

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o kontrole realizácie internej časti maturitnej skúšky – teoretickej časti odbornej zložky v strednej odbornej škole v školskom roku 2014/2015 v SR

Inšpekcie s cieľom zistiť stav realizácie internej časti maturitnej skúšky v predmete *teoretická časť odbornej zložky* sa vykonali v 22 školách (4,8 % z celkového počtu stredných odborných škôl v SR), z nich bolo **18** štátnych, **3** súkromné, **1** cirkevná. Vyučovací jazyk slovenský malo **21** subjektov a **1** škola bola s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským.

Pripravenosť školy na internú časť maturitnej skúšky – teoretická časť odbornej zložky

V stanovenom termíne vymenovali príslušné okresné úrady v sídle krajov pre kontrolované študijné odbory v jednotlivých stredných odborných školách (ďalej SOŠ) predsedov predmetových maturitných komisií (ďalej PMK) teoretickej časti odbornej zložky. Danú lehotu na určenie skúšajúcich členov komisií akceptovali aj riaditelia SOŠ, pričom menovacie dekréty, vrátane dekrétu pre delegovaného zástupcu stavovskej organizácie, neboli k dispozícii v škole Banskobystrického kraja. Nerešpektovanie požadovaných kvalifikačných predpokladov skúšajúcich pedagogických zamestnancov bolo zistené v subjekte Bratislavského kraja (skúšajúci maturitnej komisie neabsolvoval vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa a dopĺňujúce pedagogické štúdium). Väčšina riaditeľov nad rámec stanovených povinností písomne žiadala vecne príslušné organizácie o nominovanie členov do skúšobných komisií pre odbornú zložku maturitnej skúšky (ďalej MS), napriek tomu subjekty koordinácie odborného vzdelávania a prípravy delegovali svojich zástupcov iba do 6 (32 %) subjektov – *pre kontrolovaný študijný odbor v 3 školách nebola určená vecná pôsobnosť príslušnej stavovskej alebo profesijnej organizácie*. Možnosť prizvať odborníka z praxe pre odbornú zložku MS nevyužila žiadna SOŠ.

Na návrh predmetových komisií riaditelia stredných škôl a následne i predsedovia PMK schválili v termíne témy pre odbornú zložku MS, dátum schválenia chýbal v subjekte Bratislavského kraja. Vyhotovené boli v požadovanom počte, ale v škole Banskobystrického kraja (odbor *elektrotechnika*) a Trnavského kraja (odbor *strojárstvo*) ich vypracovanie nekorešpondovalo s cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti absolventa pre príslušný študijný odbor. Viaceré nedostatky sa objavili i v maturitných témach odboru *mechanik počítačových sietí* (Trnavský kraj) – obsah jednotlivých tém nebol z hľadiska náročnosti vyvážený, niektoré neboli vypracované v súlade s cieľovými požiadavkami alebo jednoznačne formulované. Rovnako nejednoznačnosť niektorých úloh, absencia pojmovej aktualizácie sa objavila aj v kontrolovanom odbore *učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo* (Bratislavský kraj), pričom zároveň niektoré z tém boli zostavené menej komplexne vzhľadom na obsah predmetov odborného vzdelávania. Zoznamy učebných pomôcok, ktoré žiaci mohli pri príprave a odpovedi používať, chýbali pri schválených témach v subjekte Bratislavského kraja (odbor *učiteľstvo pre materské školy a vychovávateľstvo*).

S výnimkou vedúceho zamestnanca subjektu v Žilinskom kraji riaditelia stredných škôl (18) predložili vecne príslušným organizáciám na vyjadrenie vypracované témy z predmetu maturitnej skúšky *teoretická časť odbornej zložky*. Súhlasné stanovisko, bez pripomienok k obsahu, dostalo 15 (83 %) SOŠ. Na žiadosť školy v Košickom kraji nereagoval Zväz strojárenského priemyslu, na žiadosť SOŠ v Žilinskom kraji a v Banskobystrickom kraji neodpovedala Republiková únia zamestnávateľov.

Priebeh a organizácia maturitnej skúšky z predmetu teoretická časť odbornej zložky

Školy na overenie získaných vedomostí a zručností absolventov zabezpečili vhodné podmienky, ústne MS sa konali v pokojnej atmosfére a v esteticky upravenom prostredí. Kontrolované PMK mali vypracované organizačno-časové harmonogramy konania skúšok, akceptovaný v nich bol stanovený čas na prípravu a odpoveď žiaka i najvyšší povolený počet skúšaných v jeden deň. Úpravy podmienok pre vykonanie MS pre žiakov so zdravotným znevýhodnením nezpracovala do harmonogramu iba SOŠ v Nitrianskom kraji.

Členovia komisií zväčša vhodným spôsobom riadili rozhovory so žiakmi, kládli im doplňujúce a stimulačné otázky, umožnili používať učebné pomôcky a písomnú prípravu. S výnimkou 2 škôl v Trnavskom kraji (odbor *strojárstvo*, odbor *mechanik počítačových sietí*) im vytvorili priestor na uvažovanie, na samostatný verbálny prejav, nabádali na využitie praktických skúseností, na aplikáciu osvojených vedomostí či na vyjadrenie vlastného názoru. Nie vždy sa na skúšaní podieľali všetci členovia komisie, vyskytovalo sa i kladenie otázok zameraných len na reprodukovanie elementárnych poznatkov, prípadne boli niektoré zo zadaných otázok formulované nejednoznačne alebo vyžadovali jednoslovné odpovede.

Úroveň preukázaných poznatkov jednotlivých žiakov vzhľadom na cieľové požiadavky kontrolovaných študijných odborov bola v prevažnej miere porovnateľná s výsledkami ich hodnotenia počas štúdia. K negatívnym zisteniam patrili nízke komunikačné spôsobilosti jednotlivcov, nižšia schopnosť argumentácie i nedostatky v používaní odbornej terminológie. Nevyhovujúce vedomosti a zručnosti na maturitnej skúške sa prejavili predovšetkým u žiakov kontrolovaného odboru *mechanik počítačových sietí* (Trnavský kraj), ale výrazne nízke preukázali tiež žiaci odborov *strojárstvo* (Trnavský kraj), *obchodná akadémia* (Žilinský kraj), *technické a informačné služby* (Prešovský kraj).

Hodnotenie a klasifikácia predmetu sa uskutočnili v zmysle príslušných právnych predpisov, prevažná väčšina kontrolovaných subjektov mala vypracované i vlastné kritériá na posúdenie úspešnosti jednotlivcov. Vyhotovené kritériá v SOŠ Trnavského kraja (odbor *mechanik počítačových sietí*) objektivitu výsledného hodnotenia nezabezpečovali.

Predsedia PMK stanovené úlohy plnili. K negatívnym skutočnostiam prináležalo, že niektorí bez pripomienok schválili maturitné témy, v ktorých boli zistené viaceré a niekde i vážne nedostatky.

Iné zistenia

- V škole Bratislavského kraja boli vymenovaní za členov 1 predmetovej maturitnej komisie pre teoretickú časť odbornej zložky (odbor *elektrotechnika*) 2 delegovaní zástupcovia Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory, ktorí v subjekte pôsobili ako externí učitelia odborných predmetov.
- V dôsledku nevhodne zostaveného organizačno-časového harmonogramu MS (bez určenia prestávky komisia nepretržite skúšala 8 žiakov) nepracovala PMK v SOŠ Trnavského kraja (odbor *mechanik počítačových sietí*) vždy v kompletnom zložení.
- Delegovaný zástupca Slovenskej živnostenskej komory v deň kontroly nebol prítomný na ústnej skúške v škole Trenčianskeho kraja (odbor *pracovník marketingu*).

Záver

Školská inšpekcia pri kontrole organizácie i samotnej realizácie ústnej formy internej časti maturitnej skúšky z predmetu teoretická časť odbornej zložky zistila nedostatky vo viacerých sledovaných subjektoch. SOŠ vyhotovili témy v požadovanom počte, s výnimkou 1 školy zoznam učebných pomôcok tvoril ich súčasť, v určenom termíne boli schválené vedúcimi pedagogickými zamestnancami, ale výrazne negatívnym zistením sa javila skutočnosť, že predsedovia PMK bez pripomienok schválili aj tie témy, ktoré neboli vypracované v súlade s cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti absolventa pre príslušný študijný odbor, prípadne v niektorých ich častiach sa nachádzali viaceré nedostatky. Vecne príslušné stavovské organizácie a profesijné organizácie nominovali svojich zástupcov do 6 stredných škôl. V stanovenej lehote boli vymenovaní skúšajúci

maturitných komisií, pričom kvalifikačné predpoklady na vyučovanie predmetu, z ktorého sa skúška vykonávala, nespĺňal 1 pedagogický zamestnanec. Vyhotovené témy, s výnimkou 1 školy, predložili riaditelia na vyjadrenie príslušným organizáciám, stanovisko k obsahu teoretickej časti odbornej zložky nedostali 3 subjekty.

Vypracované organizačno-časové harmonogramy konania skúšok, v ktorých boli stanovené lehoty na prípravu a odpoveď žiaka, ale tiež určené počty skúšaných v jeden deň a okrem 1 SOŠ aj zadefinované úpravy pre konanie skúšok pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, sa v prevažnej miere dôsledne dodržiavali. Zväčša motivujúcim spôsobom skúšajúci i predsedovia PMK viedli rozhovory so žiakmi, povzbudzovali ich k prezentovaniu získaných poznatkov, k využitiu praktických skúseností, k vyjadreniu vlastných názorov. Vo všeobecnosti odpovede viacerých žiakov charakterizovali málo rozvinuté komunikačné spôsobilosti a mnohým chýbala i schopnosť argumentácie. K výrazne negatívnym zisteniam patrili tiež nevyhovujúce či veľmi nízke vedomosti a zručnosti žiakov niektorých kontrolovaných odborov, ktoré preukázali na maturitnej skúške.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom stredných odborných škôl

- využívať možnosť prizývania odborníka z praxe na teoretickú časť odbornej zložky maturitnej skúšky

Odborom školstva okresných úradov v sídle kraja

- nemenovať za predsedov ŠMK a PMK viac rokov po sebe tých istých pedagogických zamestnancov z tej istej školy

Stavovským organizáciám a profesijným organizáciám

- delegovať zástupcov do predmetových maturitných komisií pre teoretickú časť odbornej zložky maturitnej skúšky
- dodržiavať povinnosť zaslať vyjadrenie k obsahu teoretickej časti odbornej zložky
- odstrániť formálny prístup pri vyjadrovaní sa k obsahu tém pre jednotlivé časti odbornej zložky maturitnej skúšky